

**ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 12 БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ
2009 жылғы 15 сәуір**

**«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне
валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша
өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»
Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы**

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 12 қыркүйектегі № 849 қаулысымен «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы (бұдан әрі – заң жобасы) Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына ұсынылды. 2009 жылғы 25 наурызда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің № 709-IV ПМ қаулысымен заң жобасы мақұлданып, Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенатына қарауға жіберілді.

Осы заң жобасы Қазақстандағы валюталық реттеу және валюталық бақылау жүйесін бұдан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді және мыналарды көздейді:

1. Валюталық реттеу режимдерін жұмсарту және оларға байланысты әкімшілік рәсімдерді жеңілдету үшін мыналар көзделген:

1) режимнен бөлшек сауданы жүзеге асыру және қолма-қол шетел валютасына қызмет көрсету жөніндегі қызметті лицензиялауды алып тастау;

2) резидент жеке тұлғалар үшін шетелдік банктерде банк шоттарын ашу туралы Ұлттық Банкке хабарлауды талап етудің күшін жою;

3) заң аясындағы нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізу арқылы тіркелуі, хабарлануы және мәміле паспорты ресімделуі тиіс мәмілелер үшін ең төменгі шекті мәндерді ұлғайту, сондай-ақ тіркелуі немесе хабарлануы тиіс капитал қозғалысы операцияларының тізбесінен операциялардың жекелеген түрлерін шығарып тастау мүмкіндігін белгілеу;

4) клиенттер алатын біржолғы хабарламалардың орнына қызмет көрсететін қаржы институттарының мерзімді есептерді ұсынуы түріндегі хабарлама нысанын белгілеу.

2. «Репатриация» ұғымын нақтылау арқылы валюталық түсімді репатриациялау талаптарын, репатриациялау мерзімін жеңілдету, сондай-ақ шет елден ұлттық және шетел валютасындағы қаражатты қайтармағаны үшін әкімшілік және қылмыстық жауапкершілікті қолдануды нақтылау.

3. Сыртқы күйзелістерге жауап қату тетігін жетілдіру мақсатында заң жобасында мыналар көзделген:

1) арнайы валюталық режим ұғымы енгізілді. Қолданыстағы заңнамада көзделген «арнайы рұқсат режимі» ұғымынан «арнайы валюталық режим» ұғымына ауысу біржолғы арнайы рұқсат болған кезде ғана емес, сонымен бірге валюталық операция жүргізу үшін белгілі бір шарттарды орындаған кезде де валюталық операцияларды жүргізуге мүмкіндік жасайды. Бұл арнайы валюталық режимнің талаптарын іске асыру тетігін айтарлықтай жеңілдетеді.

2) арнайы валюталық режим шеңберінде қолданылуы мүмкін шаралардың нақты тізбесі белгіленді. Бұл мемлекеттік реттеушілердің дағдарысты жағдайда қолдануы мүмкін шараларға қатысты нарықтың қатысушылары үшін айқын еместілікті болдырмау мақсатында жасалды.

Осындай дағдарысқа қарсы шаралар мыналарды қамтиды:

- валюталық операция сомасынан пайыз ретінде айқындалатын мөлшердегі депозитті уәкілетті банкке не Ұлттық Банкке белгіленген мерзімге сыйақы төлеместен орналастыруды талап ету;

- валюталық операцияларды жүргізуге Ұлттық Банктің арнайы рұқсатын алуды талап ету;

- резиденттер алған шетел валютасын міндетті сатуды талап ету;

- резиденттердің шетелдік банктерде шоттарды пайдалануы бойынша шектеулер, валюталық түсімді қайтару мерзімін және валюталық операциялар бойынша көлеміне, санына және есеп айырысу валютасына лимиттерді белгілеу.

Осы шаралар тізбесінің арнайы валюталық режимді енгізген кезде міндетті түрде толық көлемде қолданылатын пакет ретінде қарастырылмайтынын атап өткен жөн. Валюта нарығындағы жағдайды тұрақсыздандыру үшін тәуекелдердің сипатына қарай шараларды таңдай отырып енгізу болжанады.

3) арнайы валюталық режим енгізілуі мүмкін мерзімді шектеу (ең көбі – бір жыл). Бұл уақытша валюталық шектеулердің қолданылу ұзақтығына қатысты айқын еместілікті жою мақсатында жасалды, себебі қолданыстағы заңнама бойынша бұл мерзім «экономикалық қауіпсіздікке және қаржы жүйесінің тұрақтылығына төнген қатерді жоюға қажетті мерзім» ретінде айқындалады.

4) арнайы валюталық режимнің талаптарын бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілікті белгілеу.

Осылайша, Қазақстан Республикасы Президентінің сыртқы күйзелістерге жауап ретінде валюталық шектеулерді уақытша ендіру мүмкіндігі «Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы» Қазақстан

Республикасының 2005 жылғы 13 маусымдағы № 57-III қолданыстағы Заңымен белгіленген. Заң жобасында көзделген өзгерістер дағдарысқа қарсы шаралар ретінде валюталық шектеулерді қолдануға қатысты мемлекеттік реттеушілер үшін барынша қатаң шектерді белгілейді, арнайы валюталық режимнің тетіктерін қолданудың төтенше жағдайын және айрықшалығын және бір жылдың ішінде ырықтандырылған валюталық режимге қайтып келу міндеттілігін барынша нақты көрсетеді.

Осы баяндалғандарға байланысты, әзірленген заң жобасы валюталық режимдердің талаптарын жұмсарту бөлігінде ғана Қазақстандағы қолданылып жүрген валюталық бақылау схемасын өзгертеді және бизнесті жүргізу үшін талаптарды қатаңдатуды болжамайды.

Заң жобасының мәтіні Ұлттық Банктің сайтында орналасқан.